

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak terek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K, za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K

Posamezna številka 13 v

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati: Enostopna peti-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin. večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

57. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 14. maja 1910.

Leto XIII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Prvi majnik in goriško časopisje.

V Gorici, 9. maja.

Naše meščansko časopisje je kakor tisti doktor, ki ima za vse bolezni dva recepta, pa zdravi kurje oči tako kakor pljučnico in revmatizem tako kakor kolero. Če ne morejo naši šornalisti ignorirati delavske manifestacije, se pa polotijo laži in obrekovanja. To metodo rabita zopet «Soča» in «Gorica» in z njimi vred vsi drugi liberalni in klerikalni lističi izza krasno uspelega praznovanja prvega majnika. Zabavno je gledati, kako so hipoma vsi složni, kadar gre proti socializmu! In nobeden noče zaostati, drug hoče prekositi drugega. Prekajajo se predvsem v smešnosti. V slovenske socialiste se zaletavajo, ker je na shodu prvi govoril poslanec sodrug dr. Ellenbogen, češ, da je bilo na shodu najmanj Nemcev. Vsa ta žurnalistika mora svoje čitatelje silno podcenjevati in jih smatrati za same buteljne, ker jim drugače vendar ne bi mogla prinašati takih traparij. Mi pa mislimo, da mora biti vendar tudi med meščanskimi čitatelji še kaj takih, ki vedo vsaj, kaj je uljudnost. Če je pri «Sočah» in «Goricah» šefredakterjih taka navada, da povabijo gosta in mu potem odkažejo prostor v zapečku, ne vemo; ampak kulturni ljudje imajo drugačne sege. Skoraj bi pa tudi začeli dvomiti o «slovanstvu» teh ljudi, kajti zgodovina pripoveduje, da so bili že stari Slovani nad vse gostoljubni. A mimogrede: Ellenbogova in njegove izredne sposobnosti poznajo v Avstriji in še nekoliko dalje na vsak način bolje od Gabrščka in Gregorčiča vkup.

Na vrhunec komičnosti je morala kakor po navadi priplezati «Soča». Po njenem «objektivnem» poročilu je bila udeležba pri sprevedu in na shodu v primeri s drugimi leti «slaba». Prav v tisti no-

tici pa pridoveduje, da se je udeležilo spreveda kakih 400 delavcev. No, lani je «Soča» pisala, da je bilo v sprevedu 200 delavcev. Torej je bilo letos slabše kakor lani. Taki so argumenti «Soče», ki sama ne ve, kdaj in kako se bije po zobeh. Če je lagala lani ali letos, ni treba vpraševati. Lagala je namreč obakrat.

Ampak «Soča» zna biti celo sentimentalna. Takole zdihuje: «Oh, kako lepo je bilo za rdečkarje, dokler so bili sami! Ali sedaj se je ustanovila na eni strani N. D. O., na drugi pa italijanski mazziniani, ki uničujejo vrste rdečkarjev.» Ej, res bi se morali socialisti zjokati ob takih «nevarnih» nasprotnikih. Žal, da jih v Gorici med delavci nihče ne pozna. Prav resnično bi bili hvaležni gospodom okrog «Soče», ako bi nam enkrat povedali, kje so pravzaprav tisti «narodni delavci». Med mazziniani, ki so se sli veselili v Ločnik za zaprta vrata, je bilo več godcev kakor gostov, delavcev pa niti 10 ne. Pri Katariniju, kjer je imela N. D. O. svoje veselico, bi bili delavce lahko sesteli na prste; v splošnem je bila tam sama purgarija, ki ne pozna druge zabave kakor ples, kar najbolje dokazuje zadnji koncert Glasbene Matice dne 4. t. m., ki se je vršil v skoro prazni dvorani. Ti modrijani se upajo trditi, da je bila naša veselica slabo obiskana, ko je bilo na nji nad dvetisoč delavcev in delavk in je bila res prava delavska veselica, na katero je naš delavstvo lahko ponosno!

Za nas je zanimivo le to, kako dela italijanska in slovenska buržoazija reklamo za svoje psevdodelavske nacionalistične organizacije. Naši delavci bi se iz tega pač lahko mnogo naučili. V Ljubljani ima N. D. O. vsakovrstne protekcije od magistrata. V Gorici imajo mazziniani mestno godbo brezplačno, društvene prostore in razsvetljavo. Goriško N. D. O. podpirajo najhujši delavski izkoriščevalci. Kdo bi se dvomil, da so te organizacije res delavske?

Ljudsko štetje.

Poročal dr. Josip Ferfolja na tržaški deželni konferenci dne 24. marca 1910. Konec.

Zgodovina ljudskega štetja v Avstriji je tako zanimiva, da ne bo odveč, če si jo čisto nakratko pokličemo v spomin. Do l. 1846. se v Avstriji sploh ni štelo prebivalcev drugače, kot za Avstrijce, kar je pomenjalo seveda Nemce. L. 1846. so se prvič v Avstriji zapisovale narodnosti. Bachov absolutizem je l. 1850. narodnosti odpravil in zopet so bili v Avstriji sami Nemci. L. 1869. se je ljudsko štetje v Avstriji reguliralo s zakonom (z dne 29. 3., št. 67. drž. zak.) Ali v njem se narodnosti niti ne omenja, kakor da ne bi igrala nobene vloge pri avstrijskem ljudskem štetju. To «luknjo» v zakonu je hotela izpolniti osrednja statistična komisija s tem, da je predlagala vladi, da se naj pri štetju upoštevajo tudi nenemske narodnosti. Ta predlog je vlada odklonila. Šele po mednarodnem statističnem zboru v Petrogradu l. 1872. je nastal preobrat. Ta zbor je namreč sprejel predlog ogrskega delegata Keletija, da se naj v bodoče šteje prebivalstvo po «langue maternelle au langue parlée». Ta dvoumani francoski izraz (na mednarodnih zborih se govori po navadi francosko) je naša avstrijska birokratična, nemško-centralistična vlada takoj prefrigano izrabila in pri prvem ljudskem štetju nato (l. 1880) ustvarila famozno rubriko «občevalnega jezika» (Umgangssprache, lingua usuale). Ta rubrika torej ni postavljena potom zakona, to je vladna naredba in se vsak čas lahko odstrani z enim samim podpisom ministrskega predsednika, oz. ministra za notranje stvari. Ta dva sta pa po navadi nemška birokrata in zato jima tudi ni nič ležeče na tem, da bi se «občevalni jezik» madomestil z materinim jezikom.

Saj se pod firmo «občevalnega jezika» tako lepo švindla in slepari nenemske narodnosti za njihovo število, izvzemši Poljake in Italijane, kojih

PODLISTEK.

Savičev pesimizem.

Dalje.

— Ne, ne, domišljajte si nekaj. Morda imate kako veliko bolelost v srcu in hudo trpite. To tajite morda pred svetom in pred seboj. A človek se ne sme tako prepustiti svoji boli. Vedno Vaš vidim takega in tedaj moram biti žalostna tudi jaz.

— Tudi Vi? Zakaj Vi...?

— Kdo ne bi bil žalosten, ako Vas vidi vedno tako tužnega? V tem lepem svetu živite kakor v grobu.

V Savičevem srcu so se dvigali čudni čuti. Kaj se godi? Kaj je treba vsega tega? Kako je prišlo to? Jeza, silna jeza ga je grabila, a čutil se je brezmočnega. Neka tuja moč mu je silila zobe skupaj, da jih je stiskal in pesti so se mu krčile. Ah, kaj je bilo treba vsega tega?

— Nasmejite se vendar malo, gospod profesor! Meni na ljubo.

Savič jo je pogledal. Ona je zrla vanj s prosečimi očmi. V tem trenutku je bila krasna. V njenem obrazu je bilo nekaj, kar ga je spominjalo na sikstinsko madono. Ta pogled — ta pogled. — Ali vstajajo zopet čari iz davnih, davnih, pozabljenih časov?... Polotila se ga je neumevna omotica. Oh, ako bi se sedaj nasmejal, storil bi dobroto, ki bi bila več vredna od vseh teorij. Hotel se je po sili nasmejati — mesto smehljaja na obrazu se mu je prikazala solza v očeh.

Tonka je opazila ves boj Savičeve duše in tudi njegov izid. Seveda ni razumela vsega, a slutila je, da mora biti v tem srcu nekaj težkega, nekaj silno, silno tužnega.

— Kaj Vam je, za boga, gospod profesor, kaj Vam je? Ah, kaj sem storila? Ali sem Vas užalila?

A hitro se je spomnila, da se človeku, ki trpi, ne sme govoriti v tonu usmiljenja. Spremenila je torej svoj glas.

— No, neumna goska sem. Vidite, take smo. Menda leži to v naši naravi. Prosim Vas, oštejte me...

Obmolnila je, ker je opazila, da govori v zrak. On menda ni niti slišal njenih besed. Prvi solzi je sledila druga in sedaj je jokal, jokal in ihtel. Ona pa ni več vedela, kaj naj pravi. Mučila se je, da bi dobila pravo besedo, a nobene ni našla.

To je trajalo nekaj minut. Naposled se je Savič zopet zavedel. Obrisal si je solze. Potem je začel govoriti s trepetajočim glasom.

— Pravzaprav bi me moralo biti sram. V mojih letih, po mojih izkušnjah, z mojim prepričanjem — pa solze! A meni je tako čudno, da me ni niti sram.

Sedaj je tudi ona zopet našla besedo.

— Ej, kaj bi Vas bilo sram? Kdor nima več solza, ni niti pravi človek. Ampak jaz sem bila neumna, brbljala sem same neumnosti, ne da bi bila pomislila, da Vas utegnem razžaliti s tem.

— Ne, Vi me niste užalili. Ta hip se ne spominjam, kaj ste govorili. Pozneje se gotovo spomnim, pa bom tudi vedel, ali je prav, ali ne. A sedaj mi je čudno, jako čudno. Vse kar vidim, je nenavadno. Vi stojite pred menoj, kaj ne? Vi ste Tonka Hrastova. A jaz vidim pred seboj čudežno bitje. Vaše lice, Vaše oči, barva Vašega obraza — vse je izpremenjeno. Rafaelovo madono gledam, pa zopet devico orleansko, pa oči madame Sandove. a dobro vem, da stoji pred menoj Tonka Hrastova, moja učenka, ki podira moje nazore... O, ne mislite, da se mi blede. A vi ne morete videti tistega oblaka na nebu, ki ga vidim jaz. Rdeč je, svetlordeč, z zlatimi robi, iz njega švigajo bele strele, bele kakor srebro. Jaz ga vidim, vidim, vidim. In strele se zadirajo v moje srce, in sedaj čutim kri, ki kaplja počasi, prav počasi v mojo dušo. V mojih prsih, povsem na dnu, se giblje nekaj, a še ne vem, kaj je... Oh, ne, — ne glejte me tako! Pravim Vam, da se mi ne blede...

Naenkrat je zakričal.

— Za boga! Kaj ste naredili iz mene? Vi ste mi vzeli mir! Pregnali ste ga. Daleč je že, tam za tistim rdečim oblakom, odkoder se mi roga. In nikdar več se ne povrne...

Umiril se je zopet.

— Ah, ne poslušajte, kaj govorim. To je grozna ura. Posloviva se za danes. Samo za danes. Jutri bo vse dobro. Do jutri se mora povrtniti moj mir in tedaj bova zopet govorila, kakor vsak dan. To je bil neprijeten, a samo slu-

meščanski zastopniki so verni priganjači nemško-centralistične vlade.

Vsled rubrike «občevalnega jezika» trpe pa one narodnostne manjšine, ki niso dobro zapisane pri osrednji vladi in zato kar izginjajo pri ljudskih štetjih. To so predvsem češke, rusinske in naše slovenske. Tukaj v Trstu (in okolici) je n. pr. slovensko prebivalstvo od l. 1890 do l. 1900. padlo od 27.725 na 24.679, v samem mestu od 7865 na 5017. Vsaj polovica Slovencev je tu zatajenih, kar vidimo takoj na številu glasov, ki so jih postavili Slovenci v Trstu pri državnozbornih volitvah l. 1907. Narodna stranka je imela kakih 8000 glasov, slovenski socialisti po kakih 2500—3000 glasov. Po uradnem štetju bi moral torej že vsaki pol tretji Slovenec biti volilec, kar pa je nemogoče. To nesoglasje se je pokazalo še v boljši luči pri deželnozbornih volitvah l. 1909. Kakor v Trstu, tako dela laški magistrat v Gorici s slovenskim prebivalstvom, tako se dela po Koroskem in deloma po Štajerskem.

Da se drugim manjšinam posebno češkim podobno godi kakor nam, ni treba praviti. Proti tej švindlariji so letos naši vrli češki sodrugi sklenili energično akcijo. Sklenili so namreč, da bodo na Severnem Češkem, kjer jih pritiska nemški nacionalizem, priredili svoje zasebno ljudsko štetje. O tem sklepu je prinesel naš «Rdeči Prapor» dne 8. 3. t. l. notico iz Trsta, v koji se je z veseljem pozdravljalo oni sklep čeških sodrugov, obžalovalo, da jim mi slovenski socialisti vsled ogromnih troškov, ki so s takim delom združeni, ne moremo slediti, in nekako pozivljalo premožne tržške narodnjake, da bi naj pa oni izvedli oni sklep in tako praktično pokazali svojo narodnost. Notica je zaključila, da smo mi slovenski socialni demokratje pripravljani sodelovati. Sklicevaje se na to notico je «Rd. Pr.» priobčil iz peresa soodr. Petejana iz Gorice članek o «ljudskem štetju» z dne 16. 3. t. l., v kojem se je povdarjalo narodno-kulturni pomen ljudskega štetja in zahtevalo, da moramo gledati na to, da vsakdo vpiše v rubriko «občevalnega jezika» svoj pravi materni jezik in končno, da naj to priliko porabimo v to, da potom shodov in predavanj pojasnimo narodni program socialne demokracije. Tudi «Zelezničar» od 1. 4. t. l. je priobčil notico iz «Rd. Praporja» od 8. 3. t. l. Dne 2. 4. t. l. pa je tržški narodni voditelj dr. Rybář na shodu v Nar. domu v Trstu, govoreč o «ljudskem štetju», nam socialnim demokratom očital, da nam je vseeno, kako rubriko imamo, saj bi mi vanje najraje zapisali internacionalni jezik...

Omenjam ta narodnjaški šlager proti socialni demokraciji, ker je karakterističen za način, kako tržško narodnjastvo vzgaja svojo maso in s kakim čajem intermezzo. Kriv nisem jaz, Vi pa tudi ne, Vi ne...

Tonka je čutila, da ne more izreči nobene besede, ki bi bila sedaj na pravem mestu. Nema mu je podala roko. On jo je stisnil tako, kakor še nikoli. Tudi to se je zgodilo nezavedno. Ona se je obrnila počasi, on pa je gledal za njo še dolgo in ko je že izginila, jo je še videl...

Potem je odšel domov.

Tisoč misli se mu je križalo v glavi kakor bi bile same strele. V možganih mu je bobnelo valovje razburkanega oceana.

— Kaj se je zgodilo? Kje je moj blagi mir? Kje je nirvana? — Ah, to ni konec, ki sem ga pričakoval. Listje pada z drevja, a to se je zgodilo že stokrat in veje so zopet zelenele, pognale so kali, popki so vzcveteli in iz cvetov so dozoreli plodovi. Že stokrat — in zopet se bo godilo tako. In seme pada neprenehoma v rodovitno zemljo, sneg ga ne zamori, ta odeja ga samo čuva. Zima ni konec... Solnce zasije, nastane boj v naravi in toplota zmaga. Večno ponavljanje, večni boj... Oh! Kaj se je zgodilo!... Solza! Kako dolgo je že ni bilo v teh očeh?... Kje je moj mir, moj blagi mir?... Ona je dejala: Tedaj moram biti žalostna tudi jaz. In duša je zaplakala. Kje je moj mir?

Bil je ves potr. Šel je k oknu in se zagledal v noč. Zunaj je bilo vse pokojno in v tej tišini je bilo nekaj veličastnega. Ta noč je bila kakor Visoka Pesem, prestavljena iz sveta glasov v svet stvarnosti. Gori na nebu so migljale zvezde, njegove ljubljene zvezde... In ta hip se mu je zazdelo, kakor bi njih bajna svitloba govorila.

Dalje prih.

orožjem se bori proti nam, in ker si ga treba zapomniti za slučaj, ko se nam bo to narodnjastvo zopet priduševalo pri vseh narodnih svetnikih, da ono ni šovinistično. Mi pa dobro vemo in vidimo, kako se to narodnjastvo ob narodnem šovinizmu redi, kako se debeli ob svoji danzadnem v najrazličnejših oblikah opetovani laži, da smo socialni demokrati izdajalci naroda...

Zato pa je naša nujna dolžnost, da se proti tej laži borimo z resnico, da odpremo še nezavednemu delavnemu ljudstvu tržškemu oči, da izpregleda in vidi, kje je njegova pot. Predsodke, ki se vladajo pri enem delu slovenskega delavstva v Trstu nasproti socializmu spleh in še posebej glede narodnostnega vprašanja, je treba z vztrajnim, pozitivnim delom razpršiti, sicer ne moremo napredovati. Predvsem si pa sami moramo usvestiti dejstvo, da je stališče naših italijanskih sodrugov v narodno-kulturnem pogledu stokrat ugodnejše od našega. Oni so deležni vseh dobrot, ki jih uživa občestno italijansko meščanstvo, mi se pa moramo proti temu meščanstvu boriti za vsako drobtinico. Torej ni pravilno, če storimo v narodno-kulturnem oziru le vse ono, kar storijo naši italijanski sodrugi, in tudi ni pravilno, če mislimo, da nam ni treba ničesar v tem pogledu storiti, česar tudi oni ne store. Narobe, menim, da imamo mi tozadevno veliko večje naloge, ki jih moramo vsrčiti med slovenskim tržškim delavnim ljudstvom, od italijanskih sodrugov. Ako mi enkrat te naloge prav spoznamo, ne izvršimo s tem le velikega kulturnega dela, marveč tudi pospešimo napredek naše stranke in razvoj k socializmu.

Veliki potres v Ameriki.

Kakor smo že v soboto javili, je velik potres razdejal mesto Kartago v Costarici v Srednji Ameriki. Sedaj se pa izkazuje, da so posledice še groznejše, nego se je javljalo prvi hip. Iz za zadnjega potresa v decembru 1908 v Mesini ni bilo tako strašne potresne katastrofe.

Po poročilih iz Novega Jorka se je pričel potres že v sredo 10 minut pred sedmo zvečer. Prebivalci so bežali na ulice, za njimi in nad njimi se se pa rušile hiše. Le malokateremu se je posrečilo, priti na širši trg, kjer je bilo varno. Sto in sto beguncev je prišlo v San José. Mnogo družin se je utaborilo na višavah okrog Kartage. Zdravniki so odšli tja, tudi hrane se je poslalo za silo. Škoda se ceni na mnoge milijone dolarjev.

Iz Managve in od costariškega poslanstva se javlja, da je šesttisoč ljudi deloma ubitih, deloma ranjenih in brez podstrešja. Kaznjenci, ki so se rešili iz ječ, so takoj začeli pleniti. Dasi se je razglasilo vojno pravo, ima vojaštvo silne težave, da varuje red.

Iz Juan del Sur se javlja, da ni ostala v Kartegi ne ena hiša cela. Iz razvalin so spravili že 350 mrtvih trupel.

San José, 8. maja. Število ubitih v Kartagi se ceni na tisoč oseb. Še več jih utegne biti ranjenih. Razven dveh lesenih poslopij ni ostala ne ena hiša.

Politični odsevi.

V Ljubljani, 13. maja.

* **Proračunski odsek** je končal razpravo o proračunu bramborskega ministristva in začel debatovati o poglavju ministristva za javna dela. Večinoma se je doslej govorilo o raznih lokalnih željah.

* **Davčni odsek** je izvolil pododsek za posvetovanje o davku na poslopje. Od socialnih demokratov sta v pododseku dr. Renner in dr. Diamand, od Jugoslovanov pa Ploj.

* **Tudi na Hrvaškem** znajo biti včasih brutalni. To je izkusil novoizvoljeni poslanec dr. Hinković, ko se je pripeljal iz Broda v Zagreb. Na kolodvoru ga je sprejela velika množica njegovih somišljenikov, da ga pozdravijo in spremijo v mesto. Ko se je družba odpravila na pot, je pa Hinkovića napadlo dvajsetletno dekle Angjela Pudija, pa le s solničnikom, kar menda ni bilo preveč nevarno. Dr. Hinković je bil glavni zagovornik v procesu proti «veleizdajalcem».

* **Belgijski socialni demokratje** so v zbornici vložili predlog, da se revidira ustava, oziroma da se izpremeni volilni red. Klerikalcem se je še enkrat posrečilo, razširiti pluralno volilno pravico. Predlog socialnih demokratov je bil z 78 glasovi proti 52 odklonjen. V štirih tednih se nove volitve za polovico poslancev, pa se ni čuditi, da se klerikalci boje enake volilne pravice, ob kateri bi hipoma izgubili večino v parlamentu. Vendar je pa že mnogo znamenj, da bo belgijskim klerikalcem vseeno kmalu odklenkalo.

* **Japonsko vojno ministristvo** je dalo četam v zapadnih posadkah nalog, da morajo biti pripravljene za vsak ukaz. Boji se namreč vstaje v Koreji.

* **Uspeh španskih volitev**, kolikor je znan do danes, je sledeči: 44 konservativcev, 48 republikancev, 1 socialist, 10 karlistov, 2 neodvisnjaka in 6 regionalistov.

* **Španska vlada** računa, da bo razmerje v novem parlamentu sledeče: 230 liberalcev, 104 konservativci, 45 republikancev, 1 socialist, ostalih pa Karlisti, regionalisti in integvalisti. Vladna večina bi po tem računju znašala 60 glasov.

* **Španska politika mora biti demokratična**, je dejal ministristvi predsednik Canalejas z ozirom na rezultate volitev.

* **V vasih Apaluzakalass** je v nedeljo prebivalstvo napadlo pristaše župnika Viktorja Palcoviča (Palkovića), kandidata klerikalne ljudske stranke. Več oseb je bilo ranjenih. Na čelu spreveda je jahal banderij; ljudstvo je potegnilo jahače s konj in jih premikastilo.

* **Rumunškega škofa v Aradu, Mangra**, ki je tudi kandidat vladne stranke, je ljudstvo v nedeljo obmetalo z gnilimi jajci.

* **Francoške ožje volitve** za zbornice so bile v nedeljo. Položaj v parlamentu bo v primeri s prejšnjim sledeči: Nacionalisti in konservativci sedaj 78, prej 90; naprednjaki sedaj 72, prej 74; radikalci in radikalni socialisti 262, prej 281; levi republikanci 79, prej 68; «neodvisni» socialisti (Millebrandovci) 26 kakor v starem parlamentu; združeni socialisti 76, prej 53. Kakor se vidi, so dosegli socialni demokratje («združeni socialisti») največji napredek. Poleg njih so spleh samo levi republikanci napredovali. Vladno časopisje se tolaži s tem «uspehom», češ, da bo vladna večina, ki se sestavlja iz radikalcev (in socialnih radikalcev), levih republikancev in «neodvisnih» socialistov, štela 367 moč. Zadovoljivo je, da so klerikalci, ki so si mnogo obetali od teh volitev, doživeli poraz na celi črti.

* **Sodrugi Jaurès**, kateremu je meščansko časopisje prerokovalo, da propade pri volitvah, je v Albi izvoljen s 6200 glasovi; njegov protikandidat, klerikalec Falguerette je dobil okrog 5000 glasov. Jaurèsov uspeh je torej sijajen.

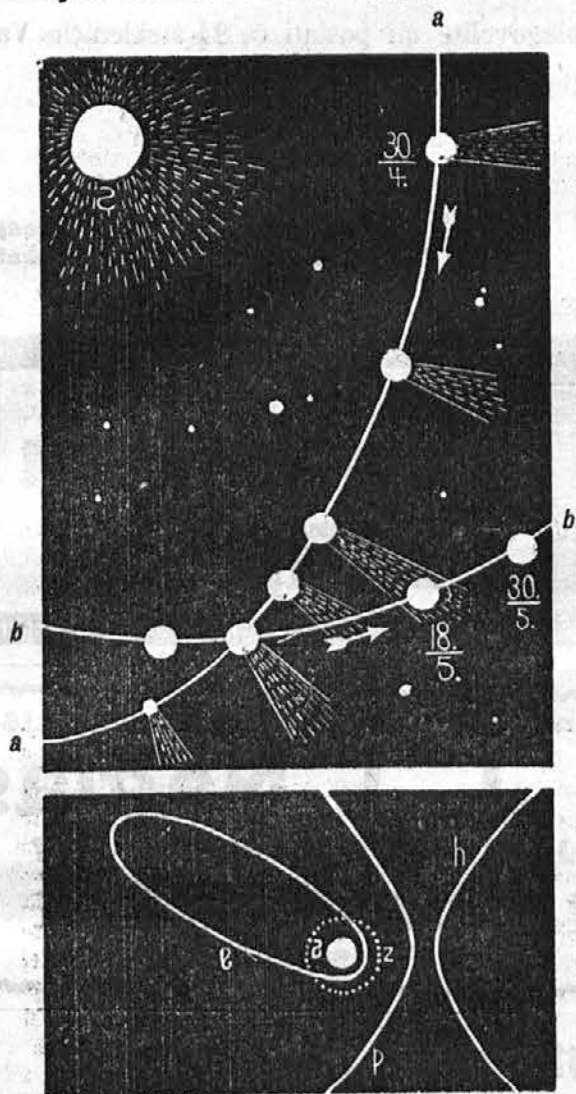
Dopisi.

Brežice. (Zelezniška nesreča.) V ponedeljek, dne 9. t. m. se je zgodila pri čuvajnici štev. 34 velika železniška nesreča, ki je imela strašne posledice. Omenjenega dne je bil v Brežicah sejama in ob takih prilikah hodijo velike množice ljudi čez prehod pri tisti čuvajnici. Tudi v ponedeljek je bil promet jako velik. Službo pri prehodu opravlja delavčeva žena. Reva se je za trenutek zakasnila in tako se je zgodilo, da je prišel voz s štirimi ljudmi na tir prav tisti hip, ko je prisopihal osebni vlak štev. 501 iz Zagreba, ki prihaja v Brežice ob 9. in 6 minut dopoldne. Katastrofa je bila meizogibna. Stroj je zgrabil voz s tako silo, da je vrglo voznika dvajset metrov daleč, na njegovo srečo ravno v vodo. Tako si je rešil življenje in je bil lahko vesel, da je pretrpel samo strah. Tudi konjema se ni zgodilo nič; s prednjim delom razbitega voza sta oddirjala v polje. Drugače pa je bilo s tremi mladimi ljudmi, ki so sedeli zadaj na vozu. Te je tako razmrcvarilo, da ni ostala od njih človeška podoba. Občinstvo, ki se je zbralo na mestu nesreče, je groza pretresala do kosti. Tu je ležal del trupla, tam roka, tam noga, tam možgani; bil je grozen pogled. A kdo je kriv strašne nesreče? Površna misel ima seveda kmalu gotovo sodbo: Tisti, ki ni zaprl zatvornc. Ampak tako enostavna vendar ni ta stvar. Premisliti je treba, kakšna je služba pri taki čuvajnici. Še krepak človek, če ne bi imel nobenih drugih skrbi, včasih ne ve, kje mu glava stoji. In tako odgovornosti polno službo mora opravljati uboga ženska za borih par vinarjev! Zakaj taka moč je počeni in uboga železnica mora stediti, stediti, stediti. Kaj se pravi na železnici stediti, kaže ta strašni slučaj. Gospodarstvo južne železnice je zavozeno; ampak če ga bodo še nekaj časa popravljali z izkoristanjem in izmozgavanjem ljudstva, bo kmalu cela železnica morišče. Kriva je pa poleg uprave tudi javnost. Toliko podobnih nesreč se je že zgodilo, da bi se vendar javnost lahko že zanimala za prave vzroke in spoznala, da je organizacija železničarjev, ki se bojuje za boljše razmere, potrebna ne le za železničarje, ampak tudi za varnost občinstva.

Zagorje ob Savi. Oskar so začeli narodnjakarskim dopisnom iz Zagorja v drugih uredniških iz tehničnih razlogov gledati bolje na prste, odklada ta svojat svoje lumpovske nesramnosti v ljubljanskem «Jutru», kjer je za te infamije menda res najpripravnejši prostor. Tako je omenjeni list dne 6. maja objavil neko «poročilo» o praznovanju prvega majnika v Zagorju in ker pobirajo nekateri drugi slovenski listi «informacije» magari s smetišča, zlasti če so naperjena proti socialni demokraciji, so zašle tiste laži res tudi v nekatere liste, o katerih bi bil človek sicer pričakoval več resnobe in poštenja. Če bi se to ne bilo zgodilo, bi se niti ne zmenili za čenče ljubljanskega revolverskega žurnala. Povemo naj torej to le: Prvi majnik se je praznoval v Zagorju tako slovesno kakor druga leta, izprevod dopoldne pa je bil še

impozantnejši. Udeležilo se ga je po malem cenjeno 500 delavcev. To lahko potrdi poročevalec iz Ljubljane. Veselica je bila v vsakem oziru lepa in dostojna. Nobenemu udeležencu ni znano, da bi se bil zgodil najmanjši nered, ali da bi bilo prišlo le do kakšnega prepira. Vse vesti, ki se nanašajo na kaj takega, so naravnost iz trte izvite. Pač pa se je zgodilo nekaj drugega predvečer. Tam so namreč zizibambulci na nekaterih mestih, kjer so mislili, da so neopaženi, potrgali zastave. S takim pobalinstvom, ki se izraža v trganju zastav in lepakov, se namreč izčrpava vse zizibambulsko delo. Iz povsem zanesljivih krogov se nam je naznanilo, da so opravljali to čedno delo Prosenec, neki Lubo, dvoje Zorkotovih sinov in še nekdo drugi. Če so tudi pri Sokolih, nam ni znano, saj je dovolj, da so zizibumbule. To smo hoteli na kratko pojasniti. Na denunciacije te čedne družbe, ki je padla tako globoko, da pozivlje oblasti, naj prepovedujejo delavske shode in veselice, se pa ne oziramo, ker nečemo, da bi nas umazala dotika s takim denunciantstvom.

Halleyev komet in kometi sploh.

Danes pričujemo dva nariska, ki pojasnjujeta poročilo o Halleyevem kometu. Gornja risba nam kaže del pota Halleyevega kometa in del pota naše zemlje. Bela lisa S v zgornjem levem kotu znači sonce. Lok a-a znači pot kometa, lok b-b pa pot zemlje. Komet se primiče od vrha nizdol; zemlja pa je od leve proti desni. Komet je bil 20. aprila najbližje soncu, 1. maja blizu Venere, 18. maja bi se moral srečati z zemljo tako, da bi šla zemlja skozi njegov rep, kar pa najbrže ne bo obveljalo. Dne 26. maja zapusti obkrožje naše zemlje vendar pa že daleč od zemlje proč. Zemlja hodi od leve proti desni. Na prvem mestu je 1. maja, na drugem mestu 18. maja in tretjem mestu 30. maja. Če opazujemo risbo, opazimo, da je kometov rep takrat, ko je najbližje zemlji, obrnjen naravnost proti zemlji; zaradi tega se bo le malo videl. Kometov rep se bo videl najbrže šele pozneje, ko pride komet bolj vstran in se bo oddaljeval od naše zemlje. — Druga risba (spodnja manjša) nam kaže oblike potov, ki jih imajo kometi vsaj navidezno. Po tem narisku krožijo nebesna telesa okrog sonca približno v krogih (naša zemlja), v elipsah (Halleyev komet), v parabolah in hiperbolah. Bela točka S znači sonce; pikčasti krog z okolo nje zemeljsko pot okolo sonca; potegnjeni krog e (elipsa) pot Halleyevega kometa; lok p (ki objema sonce) znači parabolično (vzbočeno) pot; lok h hiperbolično (vzratno) pot takih kometov, ki svojega sonca ne objamejo več. Po mnenju nekaterih zvezdoslovcev odbče ti kometi (radaji dve vrsti) v vesemir in se ne povrnejo več; drugi pa trde, da takih potov nebesna telesa nimajo, marveč se nam le z zemlje takšna dozdevajo, ker jih opazujemo iz daljave in s strani. To pa za nas nima pomena. Naj studirajo in naj se pripravljajo! Nas zanima sedaj le Halleyev komet, zakaj tudi po njem spoznavamo kos sveta.

Domače vesti.

— **Atentat s strupenimi kroglicami** v Logatcu se marljivo preiskuje v Ljubljani in v Trstu. Dogodki te preiskave se pa sučejo prav čudno. Poročali smo že, da se je bil pri preiskovalnem sodniku v Ljubljani sam zglasil sin gospe Hamerlitz iz prvega zakona, agent Hladnik. Dejal je, da mu je znan sum, ki leti nanj in zato bo najbolje,

če se izvrši takoj preiskava proti njemu, ker bo tako najprej dokazana njegova nedolžnost. Hladnika so vzeli v zapor, konec preiskave pa je bila, da so ga začetkom tega tedna izpustili. Odpeljal se je domov v Trst. A še preden je dospel tja, se je stvar senzacionalno obrnilo. Ko se je pripeljal v Trst, ga je policija kar na kolodvoru vnovič aretirala, zadržala in v sredo odpravila nazaj v Ljubljano k deželnemu sodišču. To pa je prišlo tako: V Trstu se je bil oglasil neki Piacentini, ki je pravil, da mu je Hladnik enkrat v svojem stanovanju diktiral tisto pismo, ki je bilo pozneje odposlano njegovi materi gospe Hamerlitz. Vršilo se je to baje tako: Piacentini, ki je že dolgo znan s Hladnikom, je imel z njim neko kupčijo, zaradi katere je prišel v Hladnikovo stanovanje. Ko sta opravila, mu je Hladnik dejal, da bi mu lahko storil malo uslugo, če bi mu po diktatu spisal pismo, katero misli za šalo poslati neki lahkoživni «dama». Piacentini, ki je slutil nedolžno burko, je bil pripravljen. Hladnik je diktiral, Piacentini pa pisal. Ker ne zna slovensko, je baje zapisal neko besedo z velikim začetnim K. Hladnik je dejal, da mora biti začetna črka mala, zato je P. izradiral veliki K in napisal malega. Govorico o pismu je izvedel ljubljanski preiskovalni sodnik, pa je takoj brzojavil tržaški policiji, če je res kaj na tistih vesteh, naj aretirajo Hladnika. Tako so ga torej prijeli. Baje se vjemajo tudi Piacentijeve trditve v posameznostih. Pravi, da so našli v pismu mesto, kjer je bila izradirana velika črka in potem zapisana mala. Hladnik odločno taji vse; tajil je tudi, ko so ga konfrontirali s Piacentinijem. Sum, ki zadeva Hladnika, podpirajo pač tehtni indiciji; vendar se še ne more reči, da je vsa zadeva jasna. Jaynosti ne morejo biti znane vse posameznosti, ki jih morda pozna preiskovalni sodnik in zato ji se pritiče v sedanjem stadiju nobena sodba. Časopisje ne more imeti za sedaj druge naloge, kakor objektivno poročati.

— **Ljubljanski izletniki v Trst** V nedeljo, dne 8. t. m. so priredili Ljubljancani izlet v Trst s posebnim vlakom. Na kolodvoru jih je čakala velika množica ljudi z godbo na čelu. Gostje so se potem podali v «Narodni dom», kjer je bil slavnostni sprejem. Gospodje narodnjakari so govorili in reševali tudi delavsko vprašanje kakor pač znajo, saj od njih ne moremo niti več zahtevati, ker razumejo delavska vprašanja ravno toliko, kolikor zajec na boben. So pač takšni ti narodnjaški gospodje, da se hočejo v vsem pokazati strokovnjake, čeravno sami znajo, da niso zato.

— **Binkoštna veselica v Postojnski jami.** Pesebni vlak odhaja binkoštni ponedeljek, dne 16. maja iz Ljubljane ob 10. dopoldne, iz Trsta ob 8.40, iz Reke ob 8.30, iz Kormina ob 8.00 in iz Pulja ob 7.10 zjutraj. Med veselico v jami, katere se vrši ob vsakem vremenu, koncertira razen jamske godbe tudi polnoštevila mestna godba iz Pulja. V jami uraduje c. kr. jamska pošta in vsem tam oddanim razglednicam se pritisne pečat jamske pošte ter se razpošljeje naravnost od tam v vse dele sveta. Vstopnina v slavnostno električno razsvetljeno jamo znaša samo 2 K za osebo, vsako nadaljno znižanje vstopnine je popolnoma izključeno. Veselica se prične ob 3. popoldne.

Današnji številki „Rdečega Praporja“
Je priložen zabavno-poučni list „Slovenska Gospodinja“.

Strokovni pregled.

Ribnica na Pohorju. Zagarske in gozdne delavce opozarjamo, da se vrši v ponedeljek, 16. maja t. l. v gostilni g. Weinbergerja ustanovni občni zbor skupine lesnih delavcev. Začetek ob 9. dopoldne. Vabimo vse tovaršice našega kraja, da se udeležijo zborovanja v čim največjem številu. Kot poročevalec pride strokovni tajnik sodrug Tokan iz Ljubljane.

Mislilnje. Tovariše zagarske in gozdne delavce vabimo, da pridejo na shod, za katerega so jim bila izročena vabila, v kar največjem številu. Shod bo dne 15. maja in se prične točno ob eni popoldne v prostor, ki je označen na vabilih. Poročal bo strokovni tajnik sodrug Tokan iz Ljubljane.

Raznoterosti.

† **Samomor poslanca Pompilja v Rimu.** Bivši državni podtajnik v zunanjem ministertvu, poslanec Pompilj se je večeraj ustrelil od žalosti, ker je po noči umrla njegova žena, pesnikinja Vittoria Agenor Pompilj.

Zadnje vesti.

Državni zbor.

Dunaj, 13. maja. Današnja seja zbornice, ki je bila napovedana za 10. dopoldne, se je v resnici pričela šele po pol 11., kar je povzročilo med socialnimi demokrati glasne proteste. Na zadnji seji so namreč socialni demokratije predlagali, naj se začne današnja seja ob 11., da bodo odseki mogli opraviti svoje delo. Ta predlog je večina odklonila zato, ker se je mnogo poslancev hotelo prej odpeljati domov, kar je

priznal sam predsednik zbornice. Danes pa ni zbornica začela ob 10., in niso odseki prišli do dela. Sejo je otvoril podpredsednik Pernertorfer. Pattai je namreč vedel, da se bo govorilo o njegovi aferi z Breiterjem in je zato opustil predsedovanje. Poslanec Sylvester je podal izjavo, s katero se obsoja pismo, ki ga je hil Breiter pisal Pattaiu, češ, da je s predsednikom razžaljeno njegovo dostojanstvo.

(Breiter, ki se imenuje «neodvisnega socialista, dasi nima nobene dotike s socializmom, je imel na zadnji seji, kakor smo poročali, spopad s predsednikom. V svojem odgovoru je rabil predsednik Pattai besede, ki so bile gotovo neumestne. Komandiral je Breiterju «Mir!» in dejal, da se je Breiter «predrnil», nastopiti proti njemu. Pattaijev nemški izraz «entblödet sich nicht», se ne da doslovno prevesti. Na to mu je Breiter poslal pismo, ki se da le tako razlagati, da mu žuga s klofutami. Iz tega se je razvila «vitezka afera». Pattai je imenoval dva zastopnika, ki sta podala izjavo, da Breiter ne more dejati «vitezkega» zadoščenja baje radi neke prejšnje «afere». Na to je poslal Breiter Pattaijevima zastopnikoma svoje zastopnike. Končno se je sklenilo, izročiti vso stvar posebnemu «častnemu sodišču». V parlamentu je stvar rešena z omenjeno izjavo.

Potem se je nadaljevala debata o izpremembi pravilnika in sicer je, neslano kakor po navadi, govoril Bielowk.

Nato je Breiter utemeljeval svoje interpelacijo radi imenovanja veleindustrialeca Wetzlerja za člana gosposke zbornice. Z Breiterjem je polemiziral Glombinski, trdeč, da je bilo pri tem imenovanju vse v redu.

Poslanec Sylvester je vložil svoj napovedani predlog, po katerem se ima naložiti davek na železo.

Prihodnja seja je v sredo, 18. t. m.

Hrvaška volilna reforma. Zagreb, 13. maja. Sabor razpravlja o volilni reformi, ki jo je predložil ban Tomašić.

Hrvaške volitve. Zagreb, 13. maja. Vsled pritiska vladnih organov je bil v Moraviču izvoljen vladni kandidat dr. Sumanović proti socialnemu demokratu Bukšegu.

Cesar v Budimpešti. Budimpešta, dne 13. maja. Včeraj je cesar sprejel min. predsednika Khuen Hedervarya, ki mu je poročal o političnem položaju. Danes pa so bile splošne avdiencie.

Smrt kralja Edvarda. London, 13. maja. Slovesni pogreb kralja Edvarda bo v torek. Pomikal se bo po največjih londonskih ulicah na kolodvor, odkoder se prepelje truplo v Windsor. Kralj Jurij je sam določil pot, ker želi, da bi čimveč prebivalcev dobilo priliko, izkazati njegovemu očetu zadnjo čast.

Finsko. London, 13. maja. 120 članov angleškega parlamenta, velik del liberalcev in 43 Ircev, je poslalo ruski dumi pismo, s katerim ostro obsoja nameravano uničenje starih finskih pravic. Posiljatelj izrecno povdarjajo, da se nečejo vmešavati v notranje ruske zadeve. Njihova želja je, da bi se ohranili ugodni pogoji za angleško-rusko prijateljstvo. Vsaka omejitev ustavnosti na Finskem bi napravila na Angleškem slab vtisk.

Peterburg, 13. maja. Socialni demokratje in kadeti so podali izjavi, s katerimi obsojajo nameravano uničenje finske svobode. Člani obeh strank so v znamenje protesta zapustili zbornico.

Rudniška nesreča. Manchester, 12. maja. «Evening Chronicle» javlja iz Whitehavena, da je bila sinoči v neki ondtni jami eksplozija. V trenutku katastrofe je bilo 136 delavcev v jami. Dasi se je delalo vso noč, so mogli le štiri delavce spraviti na dan. Boje se, da so vsi drugi poginili.

London, 12. maja. Vest o nesreči pri Whitehavenu se potrjuje. Po zadnjih poročilih so spravili 5 mrtvih trupel na dan.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah **„Rdeči Prapor“!**

Velika binkoštna okazijska prodaja od torka do sobote

v izgotovljenih oblekah za gospode in otroke ter najmodernejše konfekcije za dame in deklice. Velika izbira slavnikov za gospode in za dečke

O. Bernatovič
 „Angleško skladišče oblek“, Ljubljana, Mestni trg 5.

o Delavski kolek za Kranjsko, Štajersko in Koroško. Založništvo tega koleka, ki je slično onemu za Goriško, Istro in Primorsko, je po nalogu izvrševalnega odbora stranke prevzel sodr. Ivan Kocmur, pri katerem imajo organizacije in zaupniki na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem odslej napravljati svoje naročbe. Organizacije na Goriškem, Primorskem in v Istri naročajo kolek slejkakor prej pri sodrugu Jos. Petojanu v Gorici. Sodrugi in organizacije, tako strokovne kakor gospodarske, so naprosene, da se pridno poslužujejo delavskega koleka, ki utegne donosati stranki čedne dohodke. Rabi se lahko kot pečatna znamka pri poštnih posiljavah, kakor: pismih, zalepkah, dopisnicah, razglednicah, zavojih itd. Naj se ne odda nobena pismena ali kaka druga pošiljatev, da bi ne bilo na njej delavskega koleka. Dalje se lahko naleplja na vstopnice pri raznih delavskih priredbah, na dopisnice in zalepke pri šaljni pošti ter tudi na dobitke pri srečolovu, tomboli itd. Noben sodrug naj ne gre na volišče, ne da bi poleg imena kandidato-vega ne nalepil vsaj en delavski kolek. Vsaka delavska veselica ali druga priredba služi tudi v to, da se razpeča čim več delavskega koleka. Prosi se še posebno vse strokovne in gospodarske organizacije, naj sklenejo, da se vsa pisma opremijo z delavskim kolekom. Naročbe iz Kranjske, Štajerske in Koroške je pošiljati edino na naslov: Ivan Kocmur, Ljubljana, Gosposka ulica št. 12. Cena koleka je v Ljubljani ista, kakor v Gorici. Posamezen

izvod stane 2 vinarja. Manj kakor 50 kolekov se po pošti ne pošlje, izvzemši če se obenem vpošlje tudi denar. Da ni preveč nepotrebnih stroškov (za naknadno pošiljanje denarja in eventualne opomine), se priporoča, da se obenem z naročbo vpošlje tudi denar (lahko tudi v poštnih znamkah). — Sodrugi in organizacije, sezite po delavskem koleku!

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agilirajte „Rdeči Prapor“! Povsod za

Častiti gospod

Gabrijel Piccoli
lekarnar

52-49

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso z velikim uspehom porabil, katero iz srca priporočam v veliko korist vsaki družini ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

posestnik in premirani medvedji lovec v Koritnoah, pošta Knežak pri št. Petru na Krasu.

Kavarna „Unione“ v Trstu
ulica Caserma in Torre Blanca
se priporoča.

H. Suttner
Ljubljana Mesni trg
nasproti rotovža.

Priporoča svojo bogato zalogo prvih švicarskih ur, zlatine in srebrnine najfinejšega izdelka po najnižjih cenah. Blago le prve vrste. Cenik na zahtevo zastoj in poštne prosto. Obrnite se zanesljivo na domačo tvrdko, kjer boste najbolje postreženi. 95

Nobena kapljica ne koristi tako želodcu, kot požirek pristnega „FLORIAN-a“!

Človek!
Pomni treh besed:

FLORIAN

želodca red!

Postavno varovano.

Zagrebski
Franck
kot tovarniško znamko
priporočujemo kot priznano najboljši pridatek za kavo!

50 % prihranite
stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; kri, moč, zdravje dosežete in ohranite, ako pijete

Sladin

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak knjižico brezplačno. 52-40

v lekarni Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Velikansko izber pomladnih in letnih oblačil

priporoča tvrdka 10-10

A. Kunc, Ljubljana, Dvorni trg, št. 3.

Najnižje, stalne cene!

Ceno posteljno perje in puh!

1 kilogram sivoga, oskubljenega K 2.—, polbelega K 2.80, belega K 4.—, prima puhastega K 6.—, izredno finega skubljenega K 8.—, sivoga puha K 6.—, belega K 10.—, izredno fini prani puh K 12.—, od 5 kg nabrej franko.

Gotove postelje

iz gosto tkanega, rdečega, modrega, rmenega ali belega inleta (blaga nanking), 1 pernica 180 cm dolga in 116 cm široko ter 2 blazini; 80 cm dolgi in 58 cm široki, dovolj napoljene z novim, očiščenim puhastim, trpežnim, sivim perjem 16 K, s polpuhom K 20.—, s puhom K 24.—. Pernica sama 12 K, K 14.—, K 16.—, blazinica K 3.—, K 3.50, K 4.—. Pernice 180 cm dolge in 140 cm široke, K 15, 18, 20. Blazince, 90 cm dolge in 70 cm široke ali 80 cm dolge in 80 cm široke, K 4.50, 5.—, 5.50. Spodnje pernice iz gradla, 180 cm dolge in 116 cm široke, K 13.—, 15.—, pošlje po povzetju, zavoj zastoj od K 10.— naprej franko 52-20

Maks Berger, Deschenitz št. 678, Böhmervald.

Cenik o matracah, odejah, prevlečkih in vse drugemu blagu za postelje zastoj in franko. Če ne dopade, se zamenja ali denar nazaj.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Ustanovljena 1847.

52-23

Ustanovljena 1847

Čovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 || LJUBLJANA || Turjaški trg št. 7

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na smeti, zimnati modroci, otroški vozički i. t. d. Najnižje cene. Najsolidnejše blago.

Kmečko-delavska gospodarska zadruga

Dobravlje :: pošta sv. Križ, Goriško :: Dobravlje

priporoča svojo

bogato zalogo izbornih vin.

V Ljubljani ima zalogo v Vodmatu „pri Mraku“. Po cenah je vprašati v prodajalni „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“, Vodmat, Bohoričeva ulica.

Edina

KOLINSKA KAVINA PRIMES

je najokusnejši in edino pristni domači izdelek

ZNAMKA TOVARNE.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.